

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
КОНСТИТУЦИЯ СУДЫ
БИЛГЕЛӘМӘСЕ**

«Татарстан Республикасы законнары мониторингы турында» 2010 елның 3 июлендәге 49-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 8 статьясындагы 3 өлеше һәм 9 статьясындагы 3 өлеше белән үзенә конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата гражданка Н.Е. Мешкова шикаятен карауга алудан баш тарту турында

Казан шәһәре

2018 елның 18 сентябре

Татарстан Республикасы Конституция суды, Рәисе Ф.Г. Хөснетдинов, судьялары Ф.Р. Волкова, Л.В. Кузьмина, Э.М. Мостафина, Р.Г. Сәхиева, А.Р. Шакараев составында,

суд утырышында «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 44 статьясы нигезендә гражданка Н.Е. Мешкова шикаятен алдан өйрәнгән судья Э.М. Мостафина бәяләмәсен тыңлаганнан соң

ачыкланды:

1. Татарстан Республикасы Конституция судына гражданка Н.Е. Мешкова «Татарстан Республикасы законнары мониторингы турында» 2010 елның 3 июлендәге 49-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 8 статьясындагы 3 өлеше һәм 9 статьясындагы 3 өлеше белән үзенә конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата шикаять белән мөрәжәгать итте.

Дәгъвалана торган Татарстан Республикасы Законының 8 статьясындагы 3 өлеше нигезләмәләренә күрә Татарстан Республикасы законнарын гамәлгә ашыруны күзәтү күрсәткечләрен анализлау нәтижеләре буенча Татарстан Республикасы Дәүләт Советы комитеты (алга таба —

Дәүләт Советы комитеты) Татарстан Республикасы законнарын гамәлгә ашыруның барышы турында мәгълүмат эзерли, анда Татарстан Республикасы законнарын гамәлгә ашыруны күзәтү предметы һәм нигезе, Татарстан Республикасы законнарын гамәлгә ашыру күрсәткечләре, гомумиләштерүче йомгаклар ачыклана.

Югарыда күрсәтелгән Татарстан Республикасы Законының 9 статьясындагы 3 өлеше билгеләгәнчә, Татарстан Республикасы законнарын гамәлгә ашыруның нәтижәлелеген бәяләү йомгаклары буенча Дәүләт Советы комитеты мониторинг йомгаклары турында карар кабул итә, анда, кирәк булганда, комитетның Татарстан Республикасы законнарын гамәлгә ашыруның нәтижәлелеген арттыру буенча рекомендацияләре күрсәтелә.

Шикаятьтән һәм аңа кушымта итеп бирелгән документлар күчермәләреннән аңлашылганча, мөрәжәгать итүче — Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2006 елның 16 июнендәге 378 номерлы карары белән расланган Гражданның бер фатирда бергә яшәүләре мөмкин булмаган хроник авыруларның авыр формалары исемлегенә (хәзерге вакытта Россия Федерациясе Сәламәтлек саклау министрлыгының 2012 елның 29 ноябрәндәге 987н номерлы боерыгы белән расланган Гражданның бер фатирда бергә яшәүләре мөмкин булмаган хроник авыруларның авыр формалары исемлеге гамәлдә) кергән авыру буенча 2 төркем инвалиды һәм ул 2009 елдан торак шартларын чираттан тыш тәртиптә социаль наем шартнамәсе буенча яхшыртуга мохтаж буларак исәптә тора, ләкин торак урын әлеге вакытка кадәр аңа бирелмәгән. Торак мәсьәләсен хәл итүдән аңа баш тартуның сәбәбе — ул караган гражданның категориясенә «Татарстан Республикасында халыкка адреслы социаль ярдәм күрсәтү турында» 2004 елның 8 декабрәндәге 63-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 8.2 статьясы нигезендә торак урын сатып алу өчен торак субсидиясе (бер тапкыр бирелә торган акчалата түләү) бирелергә тиеш.

Гражданка Н.Е. Мешкова күрсәткәнчә, ул Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнарына, жириле үзидарә органнарына, шулай ук

суд органнарына аңа социаль наем шартнамәсе буенча торак урын бирү, шулай ук торак урын сатып алу өчен торак субсидиясе (бер тапкыр бирелә торган акчалата түләү) алу мәсьәләләре буенча мөрәжәгать иткән. Ләкин аның бөтен мөрәжәгатьләре кире кагылган.

Шул ук вакытта, мөрәжәгать итүче билгеләгәнчә, югарыда күрсәтелгән субсидияне алуның бер шарты булып Исемлектә күрсәтелгән авыр хроник авырулардан интегүче инвалидларның социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча торак урыннар бирелүгә мохтаж дип танылуы тора. Шул ук вакытта, гражданка Н.Е. Мешкова ассызыклаганча, ул Татарстан Республикасы Конституция судына мөрәжәгать иткән моментка андый тәртип Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты тарафыннан кабул ителмәгән булган.

Шуңа бәйле рәвештә гражданка Н.Е. Мешкова парламент тарафыннан дөгъвалана торган Татарстан Республикасы Законы нигезендә «Татарстан Республикасында халыкка адреслы социаль ярдәм күрсәтү турында» 2004 елның 8 декабрендәге 63-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 8.2 статьясындагы 1 пунктын һәм «Социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча гражданнарның торак урыннары алу хокукларын гамәлгә ашыру турында» 2015 елның 16 мартындагы 13-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 3 статьясындагы 1 пунктын һәм 18 статьясындагы 2 өлешен гамәлгә ашыру мөнәсәбәтендә тиешле мониторинг уздырылган булу-булмавын хәбәр итүне сорап Татарстан Республикасы Дәүләт Советына (алга таба — Дәүләт Советы) мөрәжәгать иткән. Шул ук вакытта аңа жавап килмәгән. Ул күрсәтелгән мониторингның үткәрелгән булуы турында мәгълүматны ачык чыганаclarда тапмаган.

Мөрәжәгать итүче тагын шуңа игътибар итә: «Татарстан Республикасы законнары мониторингы турында» Татарстан Республикасы Законының 3 статьясы буенча Татарстан Республикасы законнары мониторингының төп принципларының берсе булып хәбәрдарлык тора. Шул ук вакытта дөгъвалана

торган нормалар, мониторинг башкарылганда эзерләнә торган Татарстан Республикасы законнарын гамәлгә ашыруның барышы турындагы мәгълүматның һәм мониторинг йомгаклары турында кабул ителә торган карарның эчтәлеген регламентлаштырып, күрсәтелгән мәгълүмат белән танышу тәртибен билгеләмиләр һәм аннан һәркемнең файдалана алуын тәэмин итмиләр.

Шуның белән, гражданка Н.Е. Мешкова фикеренчә, дөгъвалана торган нигезләмәләр аның конституциячел хокукларын бозалар һәм Татарстан Республикасы Конституциясенә 2, 28 (беренче һәм икенче өлешләр), 48 (беренче һәм икенче өлешләр) һәм 58 (икенче өлеш) статьяларына каршы киләләр.

2. Татарстан Республикасы Конституциясенә 81 статьясы буенча Дәүләт Советы Татарстан Республикасы Конституциясе һәм законнары билгеләгән чикләрдә һәм рәвешләрдә Татарстан Республикасы законнарының үтәлешен һәм башкарылуын тикшереп тора.

«Татарстан Республикасы законнары мониторингы турында» Татарстан Республикасы Законының 2 статьясындагы 1 өлешә нигезендә Татарстан Республикасы законнары мониторингы кеше һәм граждан хокукларын һәм ирекләрен яклау, законлылык һәм хокук тәртибе режимын ныгыту, Татарстан Республикасы законнарының гамәлдә булу нәтижәлеген билгеләү максатларында уздырыла.

Дөгъвалана торган Татарстан Республикасы Законының 2, 3 һәм 4 статьялары нигезләмәләре буенча Дәүләт Советының тиешле комитеты тарафыннан Татарстан Республикасы законнары мониторингын уздыруның төп бурычларының берсе булып беренче чиратта системалылык һәм хәбәрдарлык принципларында Татарстан Республикасы законнарының үтәлешен тикшереп торуну тәэмин итү тора.

«Татарстан Республикасы дәүләт органнары һәм Татарстан Республикасында жирле үзидарә органнары эшчәнлегә турында мәгълүматтан файдалану мөмкинлеген тәэмин итү хакында» 2015 елның

16 гыйнварындагы 3-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 4 статьясындагы 3 өлеше нормалары буенча дәүләт органнары эшчәнлеге турында мәгълүмат гомуми файдаланудагы мәгълүмат системаларына, шул исәптән «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәренә урнаштырыла.

Татарстан Республикасы Дәүләт Советының 2004 елның 26 февралендәге 2632 номерлы карары белән кабул ителгән Татарстан Республикасы Дәүләт Советы Регламенты нигезендә Дәүләт Советының гражданнарның Дәүләт Советы эшчәнлеге хакындагы мәгълүматтан (файдалана алу чиклэнгән мәгълүматтан тыш) файдалана алуын тәэмин итү эше Дәүләт Советы эшчәнлеге турындагы киң жәмәгәтьчелеккә дәрәс һәм оператив мәгълүмат бирү мәнфәгатьләрендә, Дәүләт Советы үткәрә торган гомуми мәгълүмат сәясәтенә туры китереп, гамәлдәге законнар нигезендә мәгълүмат ачыклығы принципларында төзелә; Дәүләт Советы эшчәнлеге турында мәгълүматтан файдалана алу мөмкинлеге шул исәптән Дәүләт Советының үз эшчәнлеге турында «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Дәүләт Советының рәсми сайтында мәгълүмат урнаштыруы ысулы белән тәэмин ителә (202 статьяның 2 өлеше, 203 статьяның 2 пункты).

Тикшерелә торган эшкә карата шуны билгеләп үтәргә кирәк: Дәүләт Советының Социаль сәясәт комитеты тарафыннан 2018 елның 14 мартында «Инвалидларны торак урыннар белән тәэмин итү өлешендә законнарны гамәлгә ашыру турында» карары кабул ителгән, закон белән беркетелгән хәбәрдарлык принцибын үтәү йөзеннән аның тексты Дәүләт Советының рәсми сайтында урнаштырылган. Әлеге карарның 3 пункты буенча Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетына «Татарстан Республикасында халыкка адреслы социаль ярдәм күрсәтү турында» Татарстан Республикасы Законының 8.2 статьясын гамәлгә ашыруны, шул исәптән социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча торак урыннар бирелүгә мохтаж гражданнарны исәпкә алу тәртибен билгеләү өлешендә, тәэмин итү чараларын күрергә тәкъдим ителгән.

«Социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем

шартнамәләре буенча гражданның торак урыннары алу хокукларын гамәлгә ашыру турында» Татарстан Республикасы Законының 3 статьясындагы 1 пункты нигезләмәләрен үтәү йөзеннән Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 7 июнендәге 432 номерлы карары белән социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча торак урыннар бирелүгә мохтаж гражданны исәпкә кую, андый исәпкә куюдан баш тарту, шулай ук исәптән төшереп калдыру механизмын регламентлаштыра торган Социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча торак урыннар бирелүгә мохтаж гражданны исәпкә алу тәртибе расланган.

Шуның белән мөрәжәгать итүче тарафыннан дөгъвалана торган нормалар гамәлдәге хокукый жайга салу системасында Татарстан Республикасы законнары мониторингы мәгълүмат ачыклығы, хәбәрдарлык һәм мәгълүматтан һәркемнең файдалана алу принципларына нигезләнә дип күздә тоталар һәм, димәк, аларның Татарстан Республикасы Конституциясенә туры килү-килмәве мәсьәләсендә билгесезлек юк. Шуңа бәйле рәвештә «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 46 статьясындагы беренче өлешенең 2 пункты белән үзара бәйләнештә 39 статьясындагы икенче өлешенең 1 пункты нигезендә мөрәжәгать итүченең шикаяте карала алмый.

Баян ителгәннәр нигезендә һәм «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законының 3 статьясына, 39 статьясындагы икенче өлешенең 1 пунктына, 46 статьясындагы беренче өлешенең 1 һәм 2 пунктларына, 66 статьясындагы бишенче өлешенә, 67 статьясындагы беренче һәм икенче өлешләренә, 69, 72, 73 һәм 101 статьяларына таянып, Татарстан Республикасы Конституция суды

билгеләде:

1. «Татарстан Республикасы законнары мониторингы турында» 2010 елның 3 июлендәге 49-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 8 статьясындагы 3 өлеше һәм 9 статьясындагы 3 өлеше белән үзенең конституциячел хокуклары һәм ирекләре бозылуга карата гражданка Н.Е. Мешкова шикаятен карауга алудан баш тартырга, чөнки шикаятъ «Татарстан Республикасы Конституция суды турында» Татарстан Республикасы Законы билгеләгән таләпләр нигезендә карала алмый.

2. Бу шикаятъ буенча Татарстан Республикасы Конституция суды Билгеләмәсе катгый һәм аңа карата шикаятъ бирелми.

3. Әлеге Билгеләмәнең күчermәсен гражданка Н.Е. Мешковага һәм Татарстан Республикасы Дәүләт Советына жибәрергә.

4. Әлеге Билгеләмә «Татарстан Республикасы Конституция суды хәбәрләре»ндә басылып чыгарга тиеш.

№ 23-О

**Татарстан Республикасы
Конституция суды**